

گزارش کارشناسی

پرونده‌های دیوان عدالت اداری

در خصوص:

ابطال ماده (۱۰) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های
تشخیص و ماده (۱۷) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های
حل اختلاف در خصوص موارد لغو عضویت نمایندگان
کارگران و مدیران صنایع در هیئت‌های تشخیص و حل
اختلاف

کد گزارش: ۹۸۰۹۰۷۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۰۹/۰۴

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

گزارش کارشناسی پرونده‌های دیوان عدالت

اداری

موضوع:

ابطال ماده (۱۰) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص
و ماده (۱۷) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های حل اختلاف
در خصوص موارد لغو عضویت نمایندگان کارگران و مدیران
صنایع در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف

تهیه و تنظیم:

محسن ابوالحسنی

نظارت:

سیدمجتبی حسینی‌پور

پژوهشکده شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گزارش کارشناسی پرونده‌های استعلامی دیوان عدالت اداری

(تعارض منافع عضویت همزمان در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف کارگری و کارفرمایی با تأسیس و عضویت در مؤسسات حقوقی و دفاتر مشاوره)

موضوع شکایت: ابطال ماده (۱۰) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص و ماده (۱۷) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های حل اختلاف در خصوص موارد لغو عضویت نمایندگان کارگران و مدیران صنایع در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف
شاکی: آقای سعید کنعانی

طرف شکایت: وزارت کار و امور اجتماعی

جهت مغایرت شرعی: آیه ۱۰۵ سوره مبارکه نساء^۱ و آیه ۸ سوره مبارکه مائده^۲

شماره و تاریخ نامه دیوان: ۳۵۷۵/۹۷ - ۱۳۹۸/۰۳/۱۲

مقدمه

شاکی در متن دادخواست خود «ابطال ماده (۱۰) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص^۳ و ماده (۱۷) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های حل

۱. «إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ حَصِيمًا»

۲. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ»

۳. ماده ۱۰: نمایندگان کارگران و مدیران صنایع در هیئت تشخیص در موارد ذیل عضویت خود را از دست می‌دهند و حسب مورد نمایندگان جدید بر اساس این آیین‌نامه انتخاب و جایگزین می‌شوند:

۱. استعفا از عضویت در هیئت تشخیص

۲. وفات

۳. رأی دادگاه مبنی بر محرومیت از حقوق اجتماعی

۴. پایان دوره نمایندگی

اختلاف در خصوص موارد لغو عضویت نمایندگان کارگران و مدیران صنایع در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف^۱ را به استناد مغایرت با موازین اسلامی مستند به برخی آیات قرآن کریم، از هیئت عمومی دیوان عدالت اداری درخواست نموده است.

شرح و بررسی

الف- تبیین موضوع

بر اساس ماده (۱۵۷)^۲ قانون کار (مصوب ۱۳۶۹) اختلافات فردی میان

→

۵. اعلام مرجع انتخاب‌کننده به اداره کل کار و امور اجتماعی استان
 ۶. غیبت غیرموجه بیش از سه جلسه متوالی و یا پنج جلسه متناوب، اعمال و رفتار خلاف شئون شغلی، نقض قوانین و مقررات مربوط، تبعیض، غرض‌ورزی یا روابط غیر اداری در اجرای قوانین و مقررات نسبت به اشخاص و سوءاستفاده از مقام و موقعیت، به تشخیص مدیرکل کار و امور اجتماعی استان و با هماهنگی مرجع انتخاب‌کننده و تأیید وزارت کار و امور اجتماعی
 ۷. بازنشستگی یا سایر صور خاتمه قرارداد کار
 ۸. خروج از شمول قانون کار جمهوری اسلامی ایران برای نمایندگان کارگران و مدیران
- تبصره ۱۵: ...

۱. ماده ۱۷- نمایندگان کارگران و کارفرمایان در موارد ذیل عضویت خود را در هیئت حل اختلاف از دست داده و حسب مورد نمایندگان جدید بر اساس این آیین‌نامه انتخاب و جایگزین می‌شوند:

۱. استعفا از عضویت در هیئت تشخیص
 ۲. وفات
 ۳. رأی دادگاه مبنی بر محرومیت از حقوق اجتماعی
 ۴. پایان دوره نمایندگی
 ۵. اعلام مرجع انتخاب‌کننده به اداره کل کار و امور اجتماعی استان (در مورد نمایندگان کارگران)
 ۶. غیبت غیرموجه بیش از سه جلسه متوالی و یا پنج جلسه متناوب، اعمال و رفتار خلاف شئون شغلی، نقض قوانین و مقررات مربوط، تبعیض، غرض‌ورزی یا روابط غیر اداری در اجرای قوانین و مقررات نسبت به اشخاص و سوءاستفاده از مقام و موقعیت، به تشخیص مدیرکل کار و امور اجتماعی استان و با هماهنگی مرجع انتخاب‌کننده و تأیید وزارت کار و امور اجتماعی
 ۷. بازنشستگی یا سایر صور خاتمه قرارداد کار
 ۸. خروج از شمول قانون کار جمهوری اسلامی ایران برای نمایندگان کارگران و مدیران
- تبصره ۱۵: ...

۲. ماده ۱۵۷- هرگونه اختلاف فردی بین کارفرما و کارگر یا کارآموز که ناشی از اجرای این قانون و سایر مقررات کار، قرارداد

←

کارگران و کارفرمایان در مرحله‌ی اول از طریق سازش حل و فصل خواهد شد و در صورت عدم سازش در مرحله‌های بعد از طریق هیئت تشخیص و هیئت‌های حل اختلاف رسیدگی این امر انجام خواهد شد. مبتنی بر ماده (۱۶۶)^۱ این قانون، آراء قطعی صادره از طرف مراجع حل اختلاف کار، لازم‌الاجرا بوده و به‌وسیله اجرای احکام دادگستری به اجرا گذارده خواهد شد. بر اساس ماده (۱۶۴) قانون کار نیز تصویب مقررات مربوط به انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف و چگونگی تشکیل جلسات آن‌ها با پیشنهاد شورای عالی کار برعهده وزیر کار و امور اجتماعی گذاشته شده است و در همین راستا «آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های حل اختلاف» و «آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص» به تصویب رسیده و در آن مواردی از جمله شرایط عضویت اعضا و همچنین نحوه لغو عضویت نمایندگان کارگران و کارفرمایان یا مدیران صنایع در این هیئت‌ها تعیین شده است (ماده (۱۰) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص و ماده (۱۷) آیین‌نامه انتخاب اعضای هیئت‌های حل اختلاف).

اما از سوی دیگر با تأسیس مؤسسات حقوقی و دفاتر مشاوره در زمینه دعاوی کارگری و کارفرمایی به‌منظور وکالت یا طرح شکایت یا دفاع متقابل؛

کارآموزی، موافقت‌نامه‌های کارگاهی یا پیمان‌های دسته‌جمعی کار باشد، در مرحله اول از طریق سازش مستقیم بین کارفرما و کارگر یا کارآموز و یا نمایندگان آن‌ها در شورای اسلامی کار و در صورتی که شورای اسلامی کار در واحدی نباشد، از طریق انجمن صنفی کارگران و یا نماینده قانونی و کارگران و کارفرما حل و فصل خواهد شد و در صورت عدم سازش از طریق هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف به ترتیب آتی رسیدگی و حل و فصل خواهد شد.

۱. ماده ۱۶۶ - آراء قطعی صادره از طرف مراجع حل اختلاف کار، لازم‌الاجرا بوده و به‌وسیله اجرای احکام دادگستری به مورد اجرا گذارده خواهد شد. ضوابط مربوط به آن به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارتین کار و امور اجتماعی و دادگستری به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

این مؤسسات و دفاتر به ارائه خدمات حقوقی در این زمینه می‌پردازند و برای این امور حق الزحمه، حق الوکاله و اجرت دریافت می‌کنند.

حال شاکی مدعی است با عنایت به اینکه موارد لغو عضویت نمایندگان کارگران و کارفرمایان یا مدیران صنایع در هیئت‌های حل اختلاف و تشخیص در مواد مورد شکایت به صورت منجز مشخص گردیده و این موارد ناظر به عضویت همزمان اعضای هیئت‌های حل اختلاف و تشخیص در مؤسسات حقوقی و دفاتر مشاوره در زمینه‌ی دعاوی کار نمی‌باشد، این امر در مواردی که اعضای مزبور همزمان در مؤسسات حقوقی و دفاتر مشاوره در زمینه‌ی دعاوی کار، مشغول فعالیت یا عضو باشند، موجب ایجاد تعارض منافع شده و عدالت مقام صدور حکم را با خدشه مواجه می‌سازد، چراکه در هیئت‌های مزبور، تصمیمات با اکثریت آراء اعضای این هیئت که دربرگیرنده نمایندگان کارفرمایان و کارگران اتخاذ می‌شود و در نتیجه لازم بود این موضوع نیز در زمره‌ی موارد لغو عضویت نمایندگان کارگران و کارفرمایان و مدیران صنایع در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف ذکر می‌گردید از همین رو تقاضای ابطال این مواد را مطرح کرده است (در پیوست شکایت مستندات دربارہ نمونه‌های متعددی از وقوع این امر ارائه شده است).

(ب) بررسی موضوع

اگرچه بر اساس ماده (۱۶۴) قانون کار، مقررات مربوط به انتخاب اعضای هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف و چگونگی تشکیل جلسات آن‌ها به آیین‌نامه مصوب وزیر کار واگذار شده و آیین‌نامه‌های مورد شکایت مستند به صلاحیت مذکور به تصویب رسیده و ضوابط تعیین اعضای هیئت‌ها را در آن

بیان کرده است، اما ممنوعیت مصرحی برای عضویت اعضای دفاتر مشاوره و مؤسسات حقوقی در هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف در نظر گرفته نشده است، این در حالی است که با توجه به صلاحیت‌های هیئت‌های تشخیص و حل اختلاف در رسیدگی و صدور حکم در خصوص اختلافات کارفرمایان و کارگران، امکان سوءاستفاده و در نتیجه‌ی آن تعارض منافع و تضییع حقوق طرفین وجود دارد.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مطالب فوق هرچند ضوابط موضوع شکایت برحسب صلاحیت‌های قانونی وضع گردیده است، لکن عدم تصریح به ممنوعیت عضویت همزمان اعضای هیئت‌های حل اختلاف و تشخیص در مؤسسات حقوقی و دفاتر مشاوره در زمینه‌ی دعاوی کار در مواد موضوع شکایت موجبات تعارض منافع و تضییع حقوق افراد را فراهم می‌کند.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود
رایگان و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه‌ای جلو گیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲